

Aan de gemeenteraad

Datum : 3 oktober 2023
Zaaknummer : 3932173
Contactpersoon : Margriet Snijders
Telefoonnummer : 026 3774812

Onderwerp: Evaluatieonderzoek Groene Metropoolregio

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van het evaluatieonderzoek Groene Metropoolregio en de afspraken die hierover gemaakt zijn in het Algemeen Bestuur van de GMR.

Inleiding

In de Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio is afgesproken om de samenwerking één keer per bestuursperiode te evalueren. Dit voorjaar – twee jaar na de start in januari 2021 – is de eerste evaluatie uitgevoerd. De bevindingen zijn gepresenteerd in het rapport Kwalitatief evaluatieonderzoek Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (15 juni 2023). In het Algemeen Bestuur van de GMR is op 6 september 2023 afgesproken om het onderzoek te delen met de gemeenteraden. Bijgevoegd treft u het onderzoeksrapport aan.

Evaluatieonderzoek Groene Metropoolregio

Het evaluatieonderzoek heeft zich gericht op de vraag in welke mate de doelstellingen bij de oprichting van de GMR behaald zijn en welke vooruitgang is geboekt. Een van de doelen van de evaluatie was daarnaast om te leren van de huidige werkwijze en ervaringen om de samenwerking verder te verbeteren. Voor de evaluatie zijn meer dan 20 gesprekken gevoerd met één of meerdere respondenten tegelijk. Geïnterviewd zijn bestuurders en ambtenaren vanuit verschillende rollen in en rond de GMR, raadsleden uit de regioagendacommissie en diverse partners vanuit overheden en anderszins.

Conclusies en aanbevelingen

Het rapport gaat uitgebreid in op de bevindingen en komt met een aantal samenvattende punten en aanbevelingen om de samenwerking te verbeteren.

Over het algemeen zijn de respondenten trots en tevreden over het behalen van de beoogde doelstellingen van de GMR in de relatief korte tijd dat deze functioneert. Er zijn al behoorlijk wat successen geboekt, de regionale agenda begint zijn vruchten af te werpen en de zichtbaarheid en positionering neemt toe.

Datum : 3 oktober 2023
Zaaknummer : 3932173
Pagina : 2

De tot nu toe behaalde resultaten van de GMR zijn conform de gemaakte afspraken in de regionale agenda. In sommige gevallen, bijvoorbeeld in het geval van de afspraken van regionale energielevering, zijn doelstellingen al eerder dan afgesproken gehaald. Tegelijkertijd is er binnen bepaalde opgaven nog verbreding, versnelling en/of vernieuwing van de doelstellingen gewenst.

De GMR heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt in haar gewenste positionering richting provincie, Rijk en Europa. Deze is al direct sterk verbeterd. Dit heeft geleid tot aanzienlijke financiële middelen voor de regio, zoals de 15 miljoen voor de Regio Deal en de 100 miljoen extra middelen voor bereikbaarheid in het kader van de verstedelijkingsstrategie. De samenwerking wordt ook extern gewaardeerd; het is voor externe partijen prettig om met de GMR in gesprek te gaan in plaats van met 18 afzonderlijke gemeenten. Wel zijn er zorgen over de verdeling van binnengehaalde financiering en over de 'return on investment' van ingelegde gelden door alle gemeenten.

Andere zorgen en verbeterpunten betreffen onder meer de rollen rond besluitvorming, de indeling en besturing van de opgaven en speerpunten, vooral rond thema's die meerdere opgaven raken. Er is een sterke behoefte om duidelijkere verantwoordelijkheden vast te stellen en de (besluitvormings)processen verder te stroomlijnen.

Daarnaast wordt er gewezen op een goede balans en afstemming die nodig is tussen de ambities en de snelheid van de GMR en de draagkracht van de deelnemende gemeenten. Realistische doelen en prioriteiten stellen is daarbij volgens de respondenten van belang. De personele capaciteit vanuit gemeenten is, hiermee samenhangend, ook een zorgpunt.

De conclusies zijn doorvertaald naar een viertal aanbevelingen. De bedoeling is om voor ieder punt met een uitgewerkt verbetervoorstel te komen. Hier wordt de komende maanden aan gewerkt, deels via aparte werkgroepen en ook in het kader van het proces rond het opstellen van de regionale agenda 2025-2028. Dit wordt een vierjarige agenda, zo is in 2022 met de gemeenteraden afgesproken.

1. Kijk opnieuw naar de besluitvormingslijnen en -structuur van AB, DB en Bestuurlijke Overlegteams (BOT's) per opgave. Wat is een goede rolverdeling tussen het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de BOT's bij de inhoudelijke koers van de regio/opgaven (besluitvorming, afweging, prioritering etc.)?

2 Kijk opnieuw naar de indeling van de opgaven en de bijbehorende organisatie- en financieringsstructuur. Met de groei van het aantal speerpunten binnen de vijf opgaven en de 'cross-overs' tussen de opgaven blijkt de huidige indeling van de opgaven niet meer goed houdbaar. Steeds vaker zijn meerdere opgaven betrokken bij een vraagstuk. Dat levert dan vragen op over de wijze van besturing.

3. Netwerorganisatie, personele capaciteit en uitvoering staan onder druk. Waar kunnen gemeenten elkaar onderling helpen en waar moet er geprioriteerd worden? Voor gemeenten is het vaak lastig om voldoende capaciteit te leveren voor de regionale opgaven. De huidige krappe arbeidsmarkt compliceert zaken verder. De netwerkdirectie, het overleg van regionale gemeentesecretarissen, heeft dit vraagstuk inmiddels opgepakt.

4. Zorgen dat iedere gemeente baat heeft bij regionale samenwerking. Gemeenten vragen steeds explicieter wat de 'return on investment' is voor hun gemeente, mede doordat er wordt ervaren dat Arnhem en Nijmegen meer financiële middelen krijgen. Hier moet in de komende periode meer aandacht voor komen in de vorm van monitoring of andere instrumenten.

Consequenties

Als college kunnen wij ons vinden in de rapportage en de conclusies. We zien dat de GMR voortgang maakt met de vastgestelde doelstellingen en behaalde resultaten. De GMR rapporteert hier heel helder over, onder andere in de kwartaalberichten. En we vinden het zeker van belang om nog eens goed te kijken naar het samenspel tussen de bestuurlijke opgaveteams en het DB en AB bij de besluitvorming, zoals benoemd in de eerste aanbeveling. Integrale bestuurlijke afweging en prioritering moeten daarbij ook een goede plek krijgen, ook vanwege de zorg voor een goede balans tussen ambities en capaciteit voor de uitvoering. Wat ons betreft zoeken we dit vooral in aanpassingen in werkwijze en processen en niet direct in zware structuuraanpassingen. Ook de andere aanbevelingen bevatten aangrijpingspunten om mee aan de slag te gaan.

In het Algemeen Bestuur van de GMR is op 6 september uitgesproken dat de bevindingen in grote lijnen gedeeld worden en is besloten de aanbevelingen over te nemen. We kijken met vertrouwen uit naar de uitwerking ervan. We verwachten dat dit vlot zal gaan en zullen u hierover informeren.

Communicatie

De evaluatie GMR is gepubliceerd op de website van de Groene Metropoolregio bij de agendastukken van het Algemeen Bestuur. De evaluatie is besproken in het AB GMR van 6 september en in de regioagendacommissie van 18 september 2023.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage

– Evaluatieonderzoek Groene Metropoolregio